

**«Розвиток міжнародного співробітництва в галузі освіти у контексті
Болонського процесу»**

Ялта, 2010, ч. 3

УДК 81'246.2 (73)

Товчигречка Леся Вікторівна
аспірант Сумського державного
педагогічного університету
ім. А.С.Макаренка, м. Суми

Особливості організації двомовної освіти у США

Постановка проблеми. На початку XXI століття глобальні взаємозв'язки між країнами, підтримувані інформаційними технологіями та мас медіа спричинили розуміння того, що досконале володіння лише однією мовою не є достатнім для досягнення успіху в економічній, соціальній чи освітній сфері. Отож, двомовна освіта постає як нагальна необхідність сьогодення. У даній публікації ми звернемось до досвіду організації двомовної освіти у США, оскільки ця країна зіткнулася з названою проблемою чи не з моменту свого створення.

Аналіз актуальних досліджень. Розвиток двомовної освіти в американській освітній системі досліджують такі вчені як А. Стоув (A. Stowe), К. Бейкер (C. Baker), О. Карлос (O. Carlos), Дж. Камінгс (J. Cummins), С. Монрул (S. Montrul), С. Крашен (S. Krashen) та інші

Проблему організації двомовної освіти розглядають такі американські вчені: В. Кол'єр (V. Collier), Р. Ворншоп (R. Warnshop), К. Ліндхольм-Лірі (K. Lindholm-Leary), У. Беннет (W. Bennet), Дж. Кроуфорд (J. Crawford), Н. Фабер (N. Faber), та інші.

Метою даної публікації є розглянути основні принципи організації двомовної освіти в США.

Виклад основного матеріалу. Термін «двомовна освіта», за визначенням С. Крашена, це «проста назва складного феномену», який залежить від багатьох факторів, зокрема: рідної мови учнів чи студентів, мови навчання, лінгвістичної

мети навчальної програми. Всі ці складові дозволяють визначити який тип двомовних програм є найбільш доцільним у кожному випадку [5, с.16].

Згідно даних соціологічного дослідження 2006 року у США навчається близько 10 млн. учнів та студентів, рідна мова яких не англійська. Ті, хто не володіє англійською мовою на рівні, достатньому для навчання у загальних групах це – учні з обмеженими знаннями англійської (limited English proficient, LEP) або (English language learners, ELLs) [7, с. 56].

Організація двомовної освіти в США ґрунтується, насамперед, на досвіді та дослідженнях. Досвід доводить, що учні з сімей мовних меншин мають нижчі показники загальної успішності, адже учень не може сприймати навчальний матеріал, якщо не розуміє мови викладання. Теоретичною основою двомовної освіти в США є ґрунтовні дослідження процесу набуття мовленнєвих умінь та мовної освіти загалом [8, с.76].

Дослідження проведене Джимом Комінгсом доводить справедливість *основного принципу двомовної освіти*: учень повинен мати добре розвинені уміння всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо та аудіювання) рідною мовою – це забезпечить максимальну успішність у вивченні другої мови [4, с.25].

Стівен Крашен (університет Південної Каліфорнії) розробив власну теорію вивчення другої мови, так звану «основну модель» (monitor model). Суть цієї теорії полягає у розрізненні двох понять: «вивчення» (learning) і «набуття» (acquisition). Набуття мови – це підсвідомий процес, що відбувається в ситуаціях аутентичного спілкування, а вивчення – процес свідомого здобуття знань мови та про мову.

Теорія «основної моделі» включає гіпотезу природного порядку (the natural order hypothesis), гіпотезу контролю (the monitor hypothesis), гіпотезу фільтру (the filter hypothesis) та гіпотезу введення (the input hypothesis). Разом ці п'ять гіпотез забезпечують оптимальну структуру двомовної освітньої програми [5, с. 96].

Крашен застосував свою теорію на практиці, створивши «природний підхід» та модель «поступового виходу», які засновані на *другому принципі двомовної освіти* – доступності викладання (*comprehensible input*). Тобто, викладання мов має бути побудоване таким чином, щоб набуття мови студентами відбувалося легко. Цього можна досягти застосовуючи відповідні методи та програми.

Якісна та ефективна двомовна навчальна програма має бути створена з урахуванням лінгвістичних, культурних та освітніх потреб студентів та повинна відповідати наступним характеристикам:

- Високі вимоги до учнів та чіткі програмні цілі.
- Навчальний план має відповідати матеріалу, що вивчається у основній (англомовній) групі.
- Викладання основних предметів рідною мовою.
- Ефективний компонент розвитку вмінь володіння англійською мовою.
- Мультикультурне навчання, що визнає та інтегрує в навчальний процес рідну культуру учнів.
- Викладачі з відповідною підготовкою.
- Матеріали та ресурси, що відповідають поставленим цілям.
- Своєчасний контроль за успішністю учнів.
- Залучення сім'ї учня [1, 43].

Існують численні дослідження, які доводять ефективність двомовної освіти, побудованої за названими принципами. Одним з найпомітніших було дослідження Вірджинії Коль'єр та Вейна Томаса професорів університету Джорджа Мейсона. У дослідження було задіяно понад 700 000 учнів. Результати засвідчили, що коли діти не отримавши початкової освіти рідною мовою приходять в суто англомовні класи, набуття рівня володіння англійською мовою достатнього для навчальної успішності займає 4–7 років. Якщо ж діти навчалися за двомовною програмою, час адаптації до рівня основної групи скорочується до 1–2 років [2, с.146].

Висновки. Таким чином, двомовна освіта є невід'ємною частиною освітньої системи США. Проте, вона потребує особливого підходу щодо організації навчання, підбору методів та матеріалів. Американськими науковцями визначено основні принципи на яких базується двомовна освіта в США: добре розвинені уміння всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності рідною мовою учня та доступності викладання. Двомовні програми, побудовані за названими принципами, є ефективними та продуктивними, це доводять численні дослідження та практичний досвід застосування цих програм викладачами США.

Список використаних джерел

1. Baker C. Foundations of bilingual education and bilingualism [Text] / C.Baker. – 2nd edition. – Clevedon : Multilingual Matters, 1996. – 234 p.
2. Collier V. School effectiveness for language minority students [Text] / V.Collier, T. Wayne. – NCBE resource collection, number 9. – Washington, DC : National Clearinghouse, 2007. – 265 p.
3. Crawford J. 1991. Bilingual education: history, politics, theory and practice [Text] / J. Crawford, 2nd edition. – Los Angeles : Bilingual Educational Services, 2000. – 118 p.
4. Cummins J. 1979. Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children [Text] / J.Cummins // NABE Journal. – 2001. – #4. – P. 25.
5. Krashen S. Condemned without a trial: bogus arguments against bilingual education [Text] / S. Krashen. – Portsmouth : Heinemann, 2004. – 324 p.
6. Lindholm-Leary K. Biliteracy for a global society: an idea book on dual language education [Text] / K. Lindholm-Leary. – Washington, DC : National Clearing-House, 2000. – 243 p.
7. Lindholm-Leary K. Dual language education [Text] / K. Lindholm-Leary. – Clevedon : Multilingual Matters, 2001. – 119 p.
8. Zelasko N. The bilingual double standard: mainstream americans' attitudes towards bilingualism [Text] : Ph.d. Diss., Georgetown University. – 2002. — 220 p.

Розглянуто теоретичні засади організації двомовної освіти у США. Виокремлено основні принципи побудови двомовних навчальних програм. Наведено дані досліджень провідних американських науковців з названої проблеми.

Рассмотрены теоретические основы организации двуязычного образования в США. Выделены основные принципы построения двуязычных учебных программ. Приведены данные исследований ведущих американских учёных по указанной проблеме.

The theoretical basis of bilingual education organization in the USA is considered. The basic principles of bilingual educational programs construction are singled out. The data of leading American researchers investigations on the problem under review are cited.